

KÚRIA

Bfv.I.364/2019/10.szám

A Kúria Budapesten, a 2019. év június hó 18. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A költségvetési csalás büntette miatt folyamatban volt büntetőügyben a Veszprém Megyei Főügyészség által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Veszprémi Járásbíróság 10.Bpk.1602/2014/2. számú végzését megváltoztatja,

a terheltet az ellene költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés a) pont] miatt emelt vád alól felmenti.

Elrendeli a pénzbüntetés címén befizetett összegnek a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkori kamatával együtt történő visszatérítését.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült 19.050 (tizenkilencezer-ötven) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben az indítványozó, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Veszprémi Járásbíróság a 2014. november 27. napján - tárgyalás mellőzésével - meghozott 10.Bpk.1602/2014/2. számú végzésével a terhelttel szemben költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés a) pont] miatt száz napi tétel pénzbüntetést szabott ki. A pénzbüntetés egy napi tételének összegét 1.000 forintban állapította meg, az összesen 100.000 forint pénzbüntetés megfizetésére tíz havi részletfizetést engedélyezett.

A végzés - tárgyalás tartására irányuló kérelem hiányában - 2014. december 22. napján jogerőre emelkedett.

A jogerős ügydöntő végzés ellen a terhelt javára a Veszprém Megyei Főügyészség terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában írt okból.

Az indítványozó kifejtette, hogy az ingó vagyontárgy átruházásából származó jövedelem vonatkozásában az adózás szabályai egységes értelmezéséről szóló 3/2013. Közigazgatási-Munkaügyi Jogegységi Határozatot az Alkotmánybíróság a 2/2016. (II. 8.) AB határozatával megsemmisítette, elrendelte továbbá ezen jogegységi határozat alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát.

Álláspontja szerint a fentiek miatt vizsgálni kell a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján a később alaptörvény-ellenesnek minősített jogegységi határozat kifejezett alkalmazása nélkül, de az abban írt jogértelmezési módnak megfelelően lefolytatott büntetőeljárásokban is a büntetőjogi felelősség kérdését.

A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (SZJA törvény) 58. § (1)-(7) bekezdéseiben található rendelkezéseket vádlott neve terhelt esetében is alkalmazni kell, mivel nem az általános forgalmi adó alanyaként eljárva valósult meg az ingó vagyon átruházása, ezért esetében üzletszerűség nem állapítható meg. Az átirat tartalma szerint a helyes adójogi értelmezés alapján a terhelt az állami adóbevételt összesen 78.384 forinttal csökkentette, mely az elkövetéskor hatályos Btké. 27. § (1) bekezdés a) pontja, valamint a jogerős ügydöntő határozat meghozatala időpontjában hatályos Btk. 467. § (3) bekezdése alapján nem bűncselekmény, ugyanis a költségvetési csalással okozott vagyoni hátrány a 100.000 forintot nem haladta meg.

Arra tekintettel, hogy az ingó vagyon átruházásából származó jövedelem az egészségügyi hozzájárulásról szóló 1998. évi LXVI. törvény 30. §-ában nem szerepel, a terheltet az egészségügyi hozzájárulás tekintetében sem terheli mulasztás, így a terhelt büntetőjogi felelőssége egyik adónem vonatkozásában sem állapítható meg.

A kifejtettekre tekintettel indítványozta, hogy a Kúria a Be. 662. § (2) bekezdés a) pontja alapján a Veszprémi Járásbíróság 10.Bpk.1602/2014/2. számú határozatát változtassa meg, a terheltet az ellene emelt vád alól mentse fel, a vele szemben kiszabott 100.000 forint pénzbüntetés összegét a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított kamataival együtt a terhelt részére rendelje visszatéríteni.

A Legfőbb Ügyészség a felülvizsgálati indítványt fenntartotta, és azzal egyező indítványt tett (BF.395/2019/2-I.).

A Kúria a felülvizsgálati indítvány elbírálására a Be. 660. § (1) bekezdése alapján tanácsulést tűzött ki, melyen a megtámadott határozatot a felülvizsgálati indítványban meghatározott okok alapján bírálta felül, emellett vizsgálta a Be. 659. § (6) bekezdésére figyelemmel a feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértéseket is, illet azonban nem észlelt.

A felülvizsgálati indítvány alapos.

A Veszprémi Járásbíróság a tárgyalás mellőzésével hozott határozatában a következő tényállást állapította meg:

A terhelt a vádbeli időszakban munkanélküli volt, akinek sem jövedelme, sem vagyona nem volt, 2011. évben napi szinten hulladékgyűjtéssel foglalkozott, majd az összegyűjtött fémeket különböző fémleadó helyeken értékesítette. A terhelt 2011. évben a ... Bt. részére 15.170 forint, a 1.Kft. részére 1.938.370 forint, az 2.Kft. részére 27.400 forint, a 3.Kft. részére 234.600 forint, míg a 4.Kft. részére 543.984 forint értékben adott el fémhulladékot. A terheltnek 2011. évben a fémleadásból összesen 2.759.614 forint jövedelme származott.

A terhelt fenti jövedelme a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény 16. § (1) bekezdése szerinti önálló tevékenységből származó jövedelemnek minősül, amely után személyi jövedelemadó fizetési, illetve az egészségügyi hozzájárulásról szóló 1998. évi LXVI. törvény (EHO) 3. § (1) bekezdése alapján egészségügyi hozzájárulás fizetési kötelezettsége keletkezett.

A terhelt 2011. évre vonatkozóan adóbevallást egyáltalán nem nyújtott be az adóhatósághoz, a költségvetésbe történő befizetési kötelezettség vonatkozásában a valós tény elhallgatta, adófizetési kötelezettségeinek nem tett eleget, mellyel személyi jövedelemadó adónemben 384.678 forint, egészségügyi hozzájárulás adónemben 670.586 forint, mindösszesen 1.055.264 forint vagyoni hátrányt okozott a központi költségvetésnek.

A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét.

A Be. 659. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban bizonyítékok egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó. A felülvizsgálati indítványban a jogerős

ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés].

Az irányadó tényállás szerint a terhelt által összegyűjtött, így a tulajdonát képező hulladék eladása ingó vagyon átruházásnak tekintendő, ekként nem vitás, hogy személyi jövedelemadó fizetési kötelezettsége keletkezett.

Az Alkotmánybíróság a 2/2016. (II. 8.) AB határozatban megállapította a 3/2013. Közigazgatási-Munkaügyi Jogegységi Határozat alaptörvény-ellenességét, a jogegységi határozatot megsemmisítette és a jogegységi határozat alkalmazásában meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatának elrendeléséről rendelkezett.

Az említett jogegységi határozat a 2011. december 31. napjáig hatályban volt adójogi szabályok szerinti ingó értékesítés adózására vonatkozóan tartalmaz - a bíróságok számára kötelező - értelmező rendelkezést. Az ekkor hatályos SZJA törvény 58. § (1)-(7) bekezdései az ingó értékesítés általános szabályait tartalmazták, míg az 58. § (8) bekezdése határozta meg az üzletszerű értékesítés eltérő következményeit és az üzletszerűség fogalmát. Az SZJA törvény ingó vagyon átruházására vonatkozó szabályai 2012. január 1. napjával módosultak, mely érintette az SZJA törvény 58. §-ának egyes rendelkezéseit - így a szóban forgó (8) bekezdést is -, valamint az SZJA törvény értelmező rendelkezéseit tartalmazó 3. §-át, amelynek újonnan megállapított 46. pontja egyértelműen meghatározta a gazdasági tevékenység fogalmát.

Az említett szabályozás alapján - függetlenül attól, hogy az értékesítés az eset összes körülménye alapján kimeríti a hétköznapi és az általános forgalmi adó szerinti üzletszerűség fogalmát - az önálló tevékenységre vonatkozó szabályokat nem lehet alkalmazni, ha az értékesítő nem jelentkezik be az adóhatóságnál általános forgalmi adó alanyaként, vagy ha bejelentkezik ugyan, de alanyi mentességet választ. A tényállás szerint a nem ÁFA adóalany terheltnek 2011. évre vonatkozóan kellett volna adóbevallást benyújtania személyi jövedelemadó adónemben, illetve ezen évre vonatkozóan egészségügyi hozzájárulás fizetési kötelezettsége keletkezett.

A tényállás ugyanakkor nem tartalmazza, hogy a terhelt szabályszerűen bejelentkezett volna az általános forgalmi adó alanyaként, miként az sem, hogy egyéni vállalkozó lett volna.

A tényállásból kiindulva, a vád keretei között vizsgálva a terhelt cselekvőségét, az adójogi jogszabályokon alapuló jogkérdésként állapítható meg - miként arra az indítványozó okszerűen utalt -,

hogy az általa a tényállásban rögzített módon megszerzett pénzösszeg után milyen nemű és mértékű adót kellett volna fizetnie.

Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és a C) cikk (1) bekezdésében foglalt hatalommegosztás elve és a jogbiztonság elvének együttes sérelme következtében megállapította a KJE alaptörvény-ellenességét [AB határozat (48) bekezdés].

Az Alkotmánybíróság a nullum crimen sine lege és a nulla poena sine lege elvét figyelembe véve a jogbiztonság követelményének érvényre juttatása érdekében a jogegységi határozatnak a közzétételére visszamenőleges hatályú megsemmisítése mellett döntött. Visszamenőleges hatállyal megsemmisített jogegységi határozat a közzétételének időpontjára visszahatóan semmis, ami kizárja annak alkalmazását [AB határozat (51) bekezdés]. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 45. § (6) bekezdése alapján elrendelte az alaptörvény-ellenesnek minősített jogegységi határozat alkalmazásával lefolytatott, jogerősen lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát.

A Kúria osztotta a Legfőbb Ügyészség azon álláspontját, hogy a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja értelmében a hivatkozott AB határozat által megsemmisített KJE jogegységi határozat, a jogegységi határozatban írt értelmezés alkalmazásával lefolytatott - az önálló tevékenységből származó jövedelem után megállapított adóbevallási és adófizetési kötelezettség, valamint egészségügyi hozzájárulás fizetési kötelezettség - tekintetében a megváltozott jogszabály és az Alaptörvénynek megfelelő jogértelmezési mód alapján elbírált büntetőügyekben felülvizsgálatnak van helye abban az esetben, amennyiben a jogszabályváltozás és az eltérő jogértelmezési mód szerint a terhelt felmentésének lenne helye.

Az adott ügyben a Veszprémi Járási Ügyészség B.1350/2014/6-I. számú vádiratában a terhelt terhére 2011. évre vonatkozóan 384.678 forint személyi jövedelemadó bevallásának és befizetésének elmulasztását, valamint 670.585 forint egészségügyi hozzájárulás be nem fizetését róta a terhelt terhére. A felülvizsgálati eljárás során a bevallási és befizetési kötelezettség elmulasztása is csak e két adónemben vizsgálható.

A 2012. január 1. napját megelőzően hatályban volt SZJA törvény 58. §-a az ingó vagyontárgy átruházásából származó jövedelem kapcsán az alábbiak szerint rendelkezik:

Az 58. § (1) bekezdése szerint az ingó vagyontárgy átruházásából származó jövedelmet azon a napon kell megszerzettnek tekinteni, amikor az erről szóló szerződés kelt. Szerződés hiányában a jövedelem megszerzésének időpontjára az általános szabályokat kell alkalmazni.

A (2) bekezdés értelmében ingó vagyontárgy átruházásából származó bevétel minden olyan bevétel, amelyet a magánszemély az átruházásra tekintettel megszerez. Ilyennek minősül különösen az eladási ár, a cserében kapott dolognak a jövedelemszerzés időpontjára megállapított szokásos piaci értéke, valamint az ingó vagyontárgy gazdasági társaság vagy más cég részére nem pénzbeli hozzájárulásként (nem pénzbeli betétként) (történő szolgáltatása esetén a vagyontárgynak a társasági szerződésben, más hasonló okiratban meghatározott értéke.

Az ingó vagyontárgy átruházásából származó jövedelmet úgy kell megállapítani, hogy a bevételből le kell vonni az átruházó magánszemélyt terhelő következő igazolt költségeket: a megszerzésre fordított összeget, az ezzel összefüggő más kiadásokat, az értéknövelő beruházásokat, illetve az átruházással kapcsolatos kiadásokat [SZJA törvény 58. § (3) bekezdés].

A fenti törvény (4) bekezdése azon tényezők felsorolását tartalmazza, amelyeket a megszerzésre fordított összegnek lehet tekinteni.

Ha megszerzésre fordított összeg a (4) bekezdés alapján nem állapítható meg, akkor a bevétel 25%-a számít jövedelemnek [SZJA törvény 58. § (5) bekezdés].

Az ingó vagyontárgy átruházásából származó jövedelem után az adót a magánszemélynek adóbevallásában kell megállapítania és az adóbevallás benyújtására előírt határidőig kell megfizetnie [SZJA törvény 58. § (6) bekezdés].

Nem kell megfizetni az ingó vagyontárgyak átruházásából az év során együttesen származó jövedelem adójának a 32 ezer forintot meg nem haladó részét [SZJA törvény 58. § (7) bekezdés].

Nem alkalmazhatók az (1)-(7) bekezdés rendelkezései akkor, ha az ingó vagyontárgy átruházása üzletszerűen történik. Ekkor - kivéve, ha a magánszemély a bevételt egyéni vállalkozói tevékenysége keretében szerzi meg - az önálló tevékenységből származó jövedelemre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. E rendelkezés alkalmazásában üzletszerű az átruházás, ha ellenérték fejében történik, és az ügylettel kapcsolatban a magánszemélynek az általános forgalmi adó szabályszerűen bejelentkezett alanyaként adólevonási joga megnyílik [SZJA törvény 58. § (8) bekezdés].

Mivel az irányadó tényállás nem tartalmazza, hogy a terhelt bejelentkezett általános forgalmi adó alanyaként, illetve, hogy egyéni vállalkozó lett volna - figyelemmel a 2/2016. (II. 8.) AB határozatban írtakra is -, az SZJA törvény 58. §-a szempontjából a vagyonátruházás üzletszerűsége nem állapítható meg, így a személyi

jövedelemadó megállapítása tekintetében az SZJA törvény 58. § (1)-(7) bekezdéseiben található rendelkezéseket kell alkalmazni.

Az irányadó tényállás nem tartalmaz tényeket a tekintetben sem, hogy a terheltnek 2011. évben milyen költségei merültek fel, így az SZJA törvény 58. § (5) bekezdésben írt rendelkezés alkalmazandó, amely szerint jövedelemnek a bevétel 25 %-át kell tekinteni.

Az indítványozó ezért okszerűen mutatta ki, hogy a terheltnek a személyi jövedelemadó alapját képező jövedelme a fenti számításra figyelemmel

$[(15.170 + 1.938.370 + 27.400 + 234.600 + 543.984) * 0,25] = 689.903$ forint. A terheltnek tehát a személyi jövedelemadó alapját követő jövedelme így 2011. évben 689.903 forint volt.

Az SZJA törvény 2011-ben hatályos 8. § (1) bekezdése értelmében az SZJA törvény hatálya alá tartozó jövedelem - így az ingó vagyontárgy átruházásából származó jövedelem esetén is - az adóalap 16 %-a. Mivel a fent hivatkozott 58. § (7) bekezdés szerint nem kell megfizetni az ingó vagyontárgy átruházásából az év során együttesen származó jövedelem adójának 32.000 forintot meg nem haladó részét, így a terhelt 689.903 forint jövedelme után - miként az indítványozó ezt is pontosan kimunkálta - $[(689.903 * 0,16) - 32.000] = 78.384$ forint személyi jövedelemadó fizetési kötelezettség terhelte. Mivel ezen kötelezettségének nem tett eleget, az állami adóbevételt 78.384 forinttal csökkentette.

A Be. 659. § (2) bekezdése szerint a felülvizsgálati indítványt a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni. Az elkövetéskor hatályos Btké. 27. § (1) bekezdés a) pontja, valamint a jogerős ügydöntő határozat meghozatala időpontjában hatályos Btk. 462. § (3) bekezdése alapján nem valósul meg bűncselekmény, ha a költségvetési csalással okozott vagyoni hátrány a 100.000 forintot nem haladja meg. A tényállásban írt személyi jövedelemadó vonatkozásában ekként bűncselekmény nem állapítható meg. A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartásról szóló 2012. évi II. törvény szerint a 100.000 forintot meg nem haladó összeg tekintetében szabálysértés sem valósult meg, ezért a szabálysértés elkövetéséért való felelősséget sem kellett vizsgálni.

A terheltnek az egészségügyi hozzájárulásról szóló 1998. évi LXVI. törvény 3. § (1) bekezdése szerint kellett volna egészségügyi hozzájárulást fizetni.

A fenti rendelkezés szerint: a kifizető - kifizető hiányában vagy ha a kifizető az adóelőleg alapját képező jövedelem után adót (adóelőleget) nem köteles megállapítani - a jövedelmet szerző magánszemély 27 %-os mértékű egészségügyi hozzájárulást fizet az

adóévben kifizetett, juttatott, a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerinti összevont adóalapba tartozó jövedelem után.

Mint ahogy azt a 2/2016. (II. 8.) AB határozat is tartalmazza, az önálló tevékenységből származó jövedelemre vonatkozó rendelkezések alkalmazhatóságának hiánya az egészségügyi hozzájárulás szempontjából bevétel kiesést jelent, ugyanis az összevont adóalapba tartozó jövedelem hiányában nem kell a 27 %-os egészségügyi hozzájárulást sem megfizetni. Az egészségügyi hozzájárulásról szóló 1998. évi LXVI. törvény 3. §-a tételesen felsorolja, hogy a jövedelmet szerző magánszemély milyen esetekben köteles egészségügyi hozzájárulást fizetni, az ingó vagyon átruházásából származó jövedelem azonban e rendelkezésben nincs nevesítve, ekként a terhelt terhére a bűncselekmény elkövetése egészségügyi hozzájárulás adónem vonatkozásában sem állapítható meg.

Tekintettel arra, hogy a felülvizsgálat során irányadó tényállás nem tartalmazza azokat a tényeket, amelyek a megtámadott határozat szerinti bűncselekményben a bűnösség megállapításához szükségesek (forgalmi adó alanyaként való bejelentkezés, egyéni vállalkozói állapot), a Kúria lehetőséget látott arra, hogy a járásbíróság határozatát megváltoztassa és a törvénynek megfelelő határozatot hozzon.

Mindezekre tekintettel a Kúria a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen, a Veszprémi Járásbíróság 10.Bpk.1602/2014/2. számú végzését a Be. 662. § (2) bekezdés a) pontja alapján megváltoztatta, a terheltet a költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés a) pont] miatt emelt vád alól a Be. 566. § (1) bekezdés a) pontja alapján felmentette.

A pénzbüntetés címén befizetett összeg visszatérítése felől a Be. 856. § (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel a 857. § (1) bekezdés c) pontja alapján rendelkezett.

A bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezés a Be. 664. § (1) bekezdésén, valamint a pártfogóügyvéd, az ügygondnok és a kirendelt védő részére megállapítható díjról szóló 32/2017. (XII. 27.) IM rendelet 7. § (3) bekezdésén, valamint a 9. § (1) bekezdésén alapul.

A ítélet elleni fellebbezés a Be. 653. § (1) bekezdésére és a 458. § (3) bekezdésére figyelemmel kizárt, felülvizsgálatát pedig a 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 652. § (6) bekezdésén alapul azzal, hogy a Kúria - a Be. 656. § (4) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az indítványt érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2019. június 18.

Dr. Csák Zsolt s.k. a tanács elnöke, Dr. Domonyai Alexa s.k. előadó
bíró, Dr. Soós László s.k. bíró

A Kúria Bfv.I.364/2019/10. számú ítélete 2019. június 18. napján
jogerős!

Dr. Csák Zsolt s.k.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelélül:
TóthLné
bírószági tisztviselő